**** PRESSEMEDDELELSE ****

Borgerinddragelse prioriteres højt i kommunerne – men kun halvdelen siger, at de har succes med det

At inddrage borgerne i beslutningsprocesserne står højt på kommunernes dagsorden. Når det kommer til den værdi borgerinddragelsen skaber i kommunerne, er kommunaldirektørerne generelt mindre positive i dag end de var 2021.

Skal vi sige ja tak til et nyt datacenter? Eller hvad med en park med solceller eller vindmøller?

Det er spørgsmål som disse, som kommuner landet over i stigende grad beder borgerne om hjælp til at svare på.

Faktisk svarer 93% af kommunaldirektørerne, der har deltaget i en ny undersøgelse fra Tænketanken Mandag Morgen og Kommunaldirektørforeningen, at byrådene prioriterer borgerinddragelse højt i deres kommune.

Men analysen peger også på en stor udfordring: Under halvdelen (43%) af de adspurgte kommunaldirektører siger, at deres borgerinddragelse i høj grad har skabt værdi i den sidste valgperiode. Det er et markant fald fra 69%, da undersøgelsen blev lavet sidst i 2021.

”Det er stadig en topprioritet for kommunerne at inddrage borgerne i beslutningsprocesserne, men tallene viser klart, at det for mange er svært at gøre i praksis,” siger Lisbeth Knudsen, strategidirektør i Tænketanken Mandag Morgen.

”Men den positive historie er, at kommunerne faktisk gerne vil inddrage borgerne, selvom det er svært. Fra et demokratisk perspektiv er det enormt opløftende og vidner om, at lokaldemokratiet er vellevende trods historier om det modsatte.”

I undersøgelsen er de danske kommunaldirektører blevet bedt om at dele deres erfaringer om borgerinddragelse. 86 af 98 direktører har svaret, og tallene viser bl.a:

Fortsat stor opbakning til borgerinddragelse på trods af udfordringer

1. **9 ud af 10** kommunaldirektører siger, at byrådet og borgmesteren prioriterer borgerinddragelse højt, men **under halvdelen** (43%) siger, at det i høj grad har skabt værdi i den seneste valgperiode
2. Det er et markant fald fra 2021, hvor **69%** svarede, at de i høj grad eller meget høj grad skabte værdi
3. Kun **1 ud af 4** kommunaldirektører mener at de i høj grad lykkes med at bruge borgernes input i den efterfølgende politikudvikling
4. **84%** peger på det at skabe realistiske rammer for hvad borgerinddragelsen kan føre til, som kommunaldirektørens største udfordring i borgerinddragelse

Jernmarker eller grøn energi? – Det bliver svært, når det kommer tæt på

I løbet af de senere år er borgersamlinger blevet et emne på den nationale dagsorden, i takt med at der lokalt organiseres protester mod solceller og datacentre. Det fik opsigtsvækkende Vestas-chefen Henrik Andersen til at efterspørge et stop for borgerinddragelse for at beskytte tempoet i den grønne omstilling.

Og det er ofte de nære emner, der kan få bølgerne og følelserne til at gå højt, siger Anne Velling Christiansen, kommunaldirektør i Mariagerfjord Kommune:

”Vi har selv oplevet, hvordan de nære emner, kan indeholde kim til konflikt. Det har vi eksempelvis oplevet på energiområdet,” forklarer hun

”Her bliver det derfor ekstra vigtigt at få skabt gode rammer, mødekultur og facilitering af borgerinddragelsen, så både borgere, medarbejdere og politikere kan finde deres plads i rummet på en god måde. Det øver vi os hele tiden i, så vi kan blive ved med at lave borgerinddragelse - også på de emner, der er sårbare i vores kommune,” forklarer Anne Velling Christiansen. Mariagerfjord Kommune har som en del af budgettet for 2026 afsat flere midler til at inddrage borgerne i kommunens beslutninger.

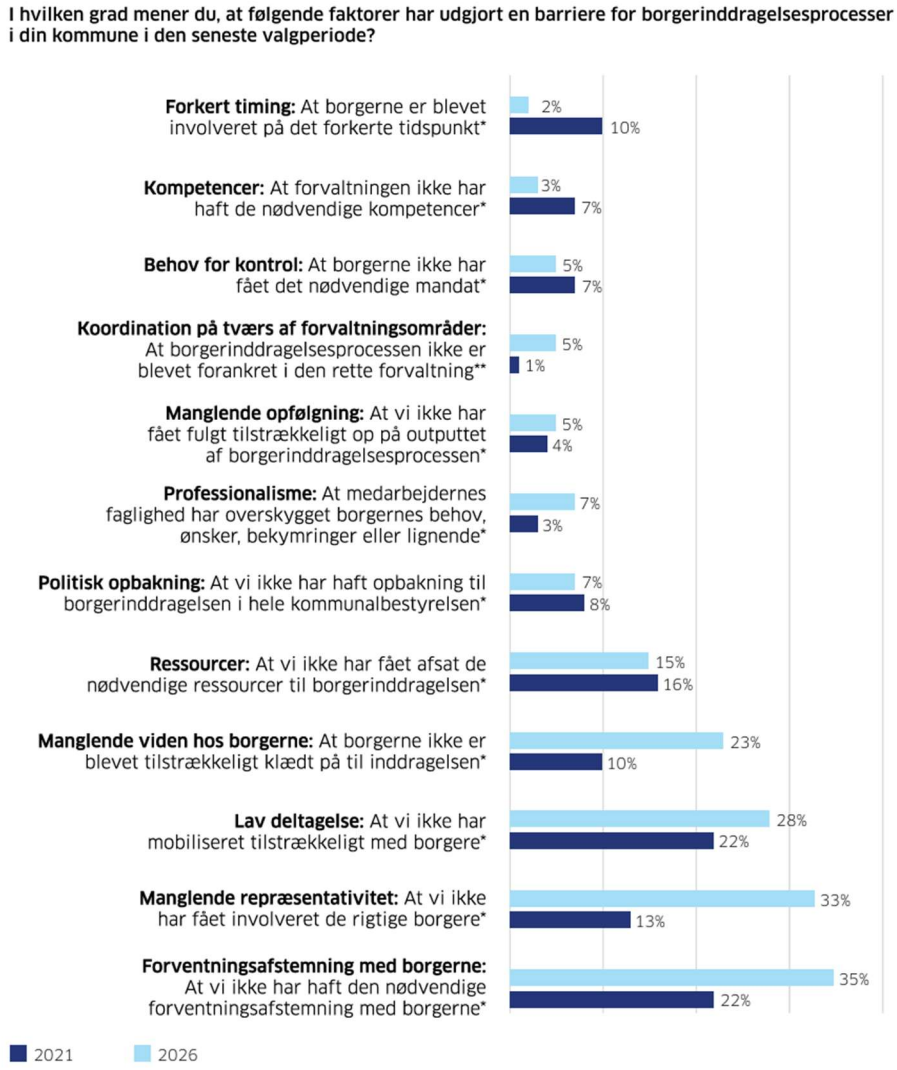
Borgerne i mange landkommuner er optagede af – og bekymrede for – om det lykkes at holde liv i de små landsbysamfund også i fremtiden.

“Det er et lille lokalområde, og hvis du fjerner 10 boliger, så er det faktisk rigtig mange borgere der flytter væk. Borgere der bidrager til det lokale foreningsliv, forsamlingshus og alle mulige andre frivillige aktiviteter. Det var de meget bekymrede for i Snæbum,” fortæller Karina Lindved Lund, kommuneplanlægger i Mariagerfjord kommune, om et borgermøde de afholdte i 2024 i forbindelse med en ny kommunalplan. Et borgermøde som er beskrevet i et casekatalog med eksempler på succesfulde borgerinddragelser, der følger med den nye undersøgelse.

Manglende forventningsafstemning er den største barriere

Så hvad er årsagerne til, at borgerinddragelse kan gå skævt trods de bedste intentioner?

Kommunaldirektørerne peger særligt på manglende forventningsafstemning mellem borgere og beslutningstagere (35%), skæv repræsentation (33%) og lav deltagelse (28%) som de største barrierer.

*Note: 2026 n = 61 (lavere n pga. ufuldendte besvarelser), 2021 n = 73. I grafen sammenlignes andele der har svaret 'i meget høj grad' eller 'i høj grad' i hhv. 2021 og 2026. Figuren viser kun de barrierer som går på tværs af undersøgelsen i 2021 og 2026. Respondenterne har skulle svare på alle udsagn. *Tekst til og med ":" er tilføjet i 2026 versionen, og fremgik ikke af 2021-versionen. **I 2026 er der lavet en sproglig justering: "borgerinddragelsesproces" var i 2021 "borgerinddragelsen".*

Manglende forventningsafstemning med borgerne bliver af mange set som en barriere for succesfulde borgerinddragelser, og flere kommunaldirektører peger på det som en barriere i dag end i 2021.

”Det kan være en svær disciplin at lykkes med, da der er mange barrierer, hensyn og forventninger,” anerkender Lone Lyrskov, bestyrelsesleder i Kommunaldirektørforeningen.

”Risiko for skævvridning i inddragelsen og utilstrækkelig forventningsafstemning om indflydelsens rækkevidde er nogle af de væsentligste. Derfor er der stadig noget at arbejde med for at få bundet de høje politiske ambitioner om borgerinddragelse sammen med værdien af borgerinddragelse.”

”Men undersøgelsen viser også en vej til at inddrage borgerne bedre. Vores erfaring peger på, at hvis man skal lykkes, skal man særligt have fokus på at få bredde i inddragelsen og at være tydelig omkring, hvad borgerne konkret kan få indflydelse på,” siger Lone Lyrskov.

Hvorfor

Dermed er vi tilbage til det markante fald i andelen af kommunaldirektører, der siger, at borgersamlingerne har skabt værdi.

”Man var måske lidt for blåøjede i 2021,” siger Lisbeth Knudsen.

”Kommuner, der for manges vedkommende først begyndte at arbejde med borgerinddragelse i starten af 2020’erne, har fået flere konkrete erfaringer og mere realistiske forventninger,” siger hun.

”Så undersøgelsens budskab er ikke, at borgerinddragelse ikke skaber værdi. Men i stedet, at der er mange faldgruber og at det kræver meget af både kommunen og borgerne. Men når det lykkes, tror vi på, at det kan bidrage til at skabe mere tillid til lokaldemokratiet og modvirke den stigende polarisering,” siger hun.

Om analysen

Tænketanken Mandag Morgen og Kommunaldirektørforeningen har sendt et spørgeskema om borgerinddragelse til landets kommunaldirektører. Af dem har 86 svaret. Dertil har Tænketanken Mandag Morgen lavet dybdegående interviews om konkrete borgerinddragelsesprojekter i seks kommuner, som havde særligt gode erfaringer. Det er blevet til et casekatalog med i alt 7 konkrete eksempler på, hvordan man har succes med at inddrage borgere i kommunalpolitik. Analysen er et sammenligningsstudie med Mandag Morgens ”Lokaldemokrati i nybrud” fra 2021.

Om partnerne

Demokratikommission 2.0 er et partnerskab drevet af Tænketanken Mandag Morgen. Her har vi samlet 76 partnere i arbejdet for demokratisk forandring. Demokratiet mangler ikke ord eller diagnoser. Det mangler behandling og resultater. Demokratikommission 2.0 skal bygge bro mellem borgere og beslutningstagere med konkrete eksperimenter, masser af handling og fælles læring.

Kommunaldirektørforeningen er et forum for kommunale topchefer, som ønsker en kvalificeret platform for dialog og videndeling om det overordnede og tværgående strategiske lederskab i de danske kommuner.